

Bijlage Initiatiefvoorstel: Jongeren onder dak

Inleiding en leeswijzer

Deze bijlage hoort bij het initiatiefvoorstel “Jongeren onder Dak” en is een reflectie van de **knelpunten en oplossingen** die naar voren kwamen door gesprekken met de jongeren en de betrokken ketenpartners in de stad. De centrale vragen waren steeds: Wat zou er moeten gebeuren om dak- en thuisloosheid vaker te voorkomen, hoe helpen we jongeren die dreigen dak- of thuisloos te worden (of die dit al zijn) weer op weg en wat zou de gemeente, vanuit haar regierol, beter of anders moeten doen om dit te bewerkstelligen?

De oplossingen in deze bijlage zijn allemaal bedoeld om bij te dragen aan een verbetering van de situatie van dak- en thuisloze jongeren, of om te zorgen dat kwetsbare jongeren niet dak- of thuisloos worden – in plaats daarvan kunnen deze jongeren volwaardig meedoen in de stad. We weten dat, door vroegtijdig in te zetten op oplossingen, **latere problemen én kosten worden voorkomen**. Tenslotte is het interessant om te zien dat veel van de voor en door jongeren aangedragen voorstellen, **oplossingen kunnen zijn voor een veel bredere groep mensen**: van (bijvoorbeeld) een betere communicatie, betere aansluiting van ketens en een betere toegang tot de Verklaring Omtrent Gedrag, profiteren ook anderen die niet jong of kwetsbaar zijn.

Aan het begin van ieder voorstel is steeds eerst kort aangegeven waar het om draait: wat is er straks opgelost, waar draagt het voorstel aan bij? In hetzelfde kader staat steeds welke doelgroep het precies betreft: is het voorstel gericht op jongeren die al dak- of thuisloos zijn (een voorstel dat de aanpak verbetert) of is het gericht op jongen die kwetsbaar zijn en risico lopen dak- of thuisloos te worden (een voorstel ter preventie van dak- of thuisloosheid)? Hoewel ‘Ontschotting’ wellicht de kern van deze voorstellen is zijn in deze bijlage, om enige ordening aan te brengen, voorstellen weer in de ‘hokjes’ geplaatst die gaan over verschillende levensterreinen: van wonen tot inkomen en van werk tot jezelf dagelijks redden.

Het voorstel raakt aan verschillende beleidsterreinen en er zijn veel verschillende partners in de stad bij betrokken. Daarom is gebruik gemaakt van veel bronnen en kennis van verschillende mensen. Deze zijn te vinden in de Verantwoording in paragraaf 9.

Bij het schrijven van het voorstel is, naast de geweldige input uit het Utrechtse veld, veel inspiratie opgehaald bij het werk dat er op dit vlak in andere steden wordt gedaan. In verschillende steden, waaronder Rotterdam, Den Haag, Leeuwarden en Amsterdam wordt reeds ervaring opgedaan met een specifieke aanpak voor dak- en thuisloze jongeren, soms in samenwerking met de Stichting Zwerfjongeren. Het zou goed zijn om, naast de hieronder genoemde voorstellen, ook te **leren van de ervaringen** die daar worden opgedaan.

1. Afstemming in de keten(s)

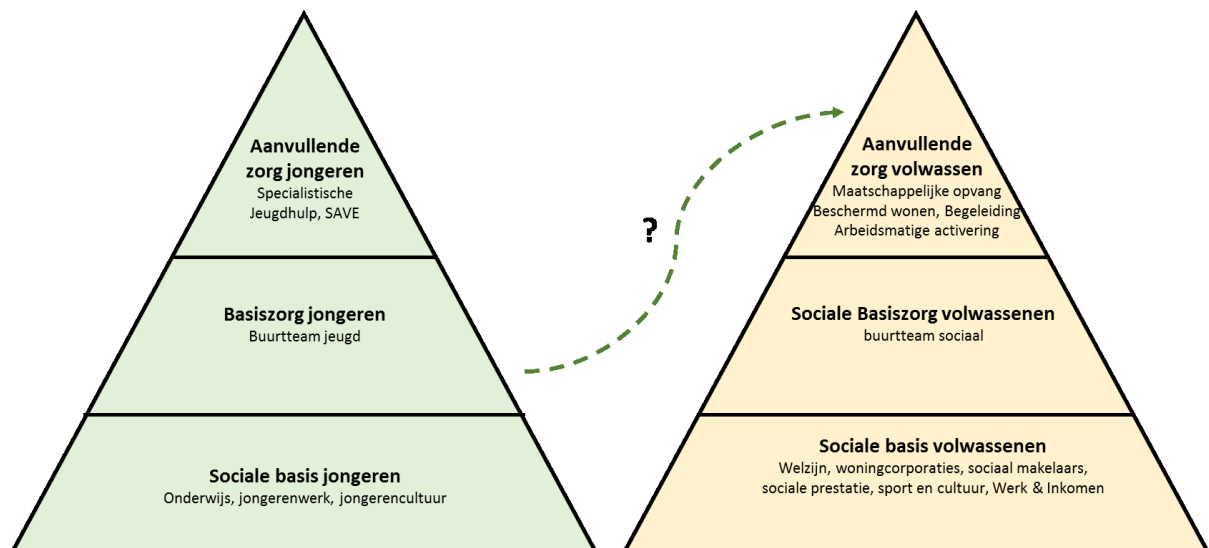
In Utrecht zijn veel verschillende ketenpartners betrokken bij dak- en thuisloze jongeren of jongeren met een kwetsbaarheid (die het risico lopen dak- of thuisloos te worden). Voor de doelgroep waar het in dit initiatiefvoorstel om gaat is het belangrijk te benadrukken dat zij feitelijk **te maken hebben met twee afzonderlijke ketens**:

- *Een keten onder de 18*
Jongeren onder de 18 hebben te maken met de jongerenketen: ze zitten op school en komen wellicht bij het jongerenwerk (sociale basis). Mocht er behoefte zijn aan zorg dan doen zij (of hun ouders) in eerste instantie een beroep op basiszorg, bijvoorbeeld via het buurtteam jeugd. Bij behoefte aan zwaardere zorg komt de aanvullende zorg in beeld, zoals specialistische jeugdhulp, bijvoorbeeld met verblijf in een instelling.
- *Een keten boven de 18*
Jongvolwassenen vanaf 18 jaar kunnen gebruik maken van dezelfde 3 niveaus van zorg en ondersteuning, maar deze worden vaak wel door andere organisaties ingevuld. School is (vaak) geen onderdeel meer van de sociale basis, jongerenwerk soms nog wel. Bij behoefte aan zorg is de basiszorg soms in handen van het

buurtteam jeugd, maar vaker van het buurtteam sociaal. Instellingen voor aanvullende zorg (als deze nodig is) zijn vaak gericht op volwassenen. Vanaf hun 18^e krijgen jongeren naast zorgpartners ook (zelf) te maken met veel andere instanties zoals zorgverzekeraars, woningbouwcorporaties en de afdeling Werk & Inkomen van de gemeente.

Een belangrijk knelpunt is het gat tussen de keten van (aanvullende) jeugdzorg en de keten van en zorg. Maar ook voor veel jongeren die niet uit de jeugdzorg komen is 18 jaar een nogal willekeurige overgang naar volwassenheid – lang niet alle jongeren zijn op hun 18^e jaar al zelfstandig genoeg om op eigen benen te staan. Als een jongere een goed functionerend eigen netwerk van ouders of andere volwassenen om zich heen heeft hoeft dat geen probleem te zijn. Maar is dat er niet, dan is vaak aanvullende begeleiding of ondersteuning nodig. En die begeleiding moet dan vaak komen uit de volwassen keten.

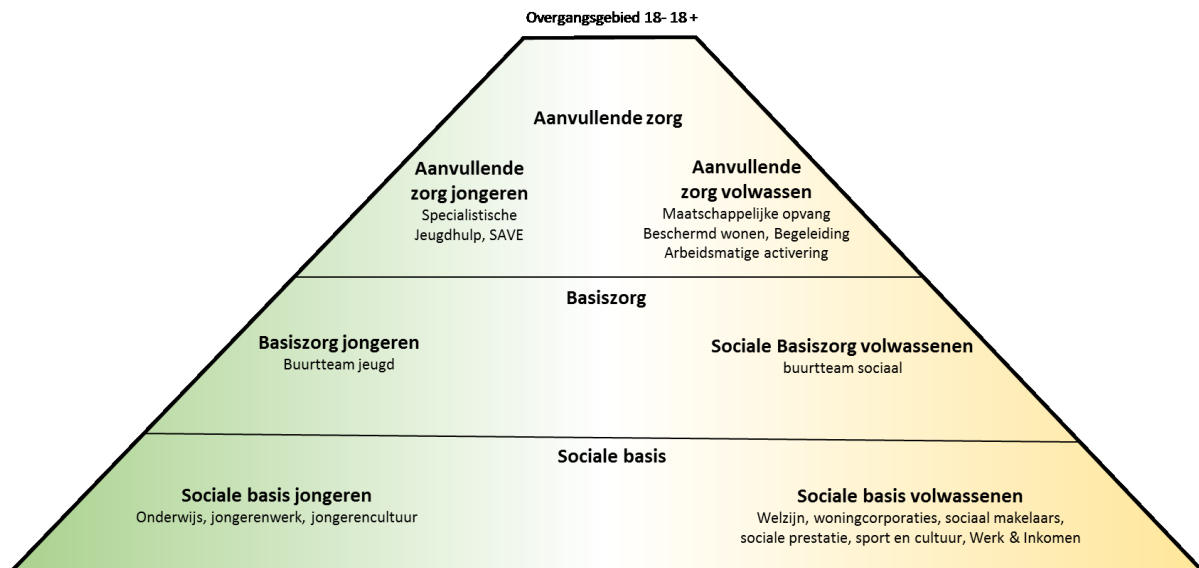
De laatste jaren is er steeds meer aandacht gekomen voor deze **'knip' tussen 18- en 18+**. Ook in Utrecht is veel gedaan om deze overgang soepeler te laten verlopen. In de praktijk zien we echter nog steeds dat er een gat zit tussen beide ketens. Dit komt onder andere door het feit dat jongeren vanaf hun 18^e zelf beslissen, maar ook door **verschillende betrokken partners, verschillende afdelingen en verschillende manieren van financiering** is het lastig om de 'overstap' te maken van de jongere, naar de volwassen keten. Daarnaast kunnen of willen jongeren soms ook geen zorg- of ondersteuningsvraag formuleren, of ligt de belangrijkste vraag op het terrein van wonen, of inkomen. Het gevolg is dan vaak dat jongeren die in het onderwijs als 'kwetsbaar' worden gesignaleerd, uiteindelijk soms in veel zwaardere vormen van zorg terecht komen dan strikt noodzakelijk of dat ze op een andere manier niet de meest passende zorg of ondersteuning krijgen.

1 Het gat tussen de twee ketens in de huidige situatie: doordat de aansluiting mist stromen jongeren vaak door naar een zwaardere vorm van zorg dan strikt noodzakelijk

Betere afstemming in de keten kan zorgen dat **jongeren op de juiste plek terecht komen**, zo zelfstandig als mogelijk en, zo nodig, met de juiste ondersteuning of zorg. Zo zullen jongeren minder dan nu het gevoel hebben 'van het kastje naar de muur' te worden gestuurd. Het is daarbij van belang te onderkennen dat **'de keten' (veel) breder is dan alleen een zorgketen**: het gaat hier om de combinatie van wonen, inkomen, werk, onderwijs, ondersteuning én zorg die relevant is voor de betreffende jongere. De recente rapportage van de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, over de soms gebrekkige aansluiting tussen jeugdzorg en de uitvoering van de participatiewet, is daarvan een goed voorbeeld.

Jongeren hebben er soms al een hele 'loopbaan' in de keten op zitten: ze zetten stappen vooruit, soms ook (tijdelijk) terug en bij iedere stap hebben ze te maken met verschillende ketenpartners die zorgen voor opvang, begeleiding, hun inkomen, dagbesteding en ontwikkeling. Weinig mensen, anders dan de jongere zelf, hebben het héle overzicht. Deze afstemming vraagt om **een integrale aanpak op het grensvlak van de participatiewet, de Jeugdwet, de WMO en het onderwijs**.

2 In de gewenste situatie sluiten de twee ketens (naadloos) aan en stromen jongeren meer logisch door van de ene naar de andere keten – met de gewenste, juiste zwaarte van zorg

Voorstel 1: Begeleiden door de keten heen

Dit voorstel voorkomt dat jongeren, terwijl ze ‘door de keten bewegen’ terugvallen. En als ze tóch terugvallen helpt het om ze weer snel op weg te helpen. Het voorstel is gericht op jongeren die thuisloos zijn en al gebruik maken van opvang en/of begeleiding.

Vrijwel iedere betrokken organisatie in de keten van zorg en ondersteuning voor thuisloze jongeren zorgt voor een vorm van persoonlijke begeleiding van hun eigen cliënten. Maar als een jongere stappen maakt: naar een andere organisatie of naar zelfstandigheid, krijgt zij vaak weer te maken met andere begeleiders. Ook een organisatie als BackUp, die jongeren gedurende een langere tijd begeleid, is niet betrokken als de jongere bijvoorbeeld (tijdelijk) in 24-uurs opvang verblijft. Het zorgt dat **de jongere continue uit beeld verdwijnt en dat zij zelf steeds opnieuw relaties moet opbouwen met begeleiders en hulpverleners**. De vraag is wie, met de jongere, het overzicht en de regie houdt onderweg naar zelfstandigheid – zeker als ouders of andere familieleden deze rol niet kunnen of willen vervullen. Iemand die doet wat nodig is in de kwetsbare periode met al die verschillende betrokkenen tussen (groot) de laatste jaren op school tot (maximaal) 27 jaar. Iemand die verder vooral op de achtergrond aanwezig is en die de jongere haar eigen fouten laat maken en verantwoordelijkheid laat nemen.

De gemeente kan met partners uit de stad en jongeren bekijken wat er nodig zou zijn voor de organisatie van zo’n **doorgaande lijn of ‘levensloopbenadering’**. Wellicht zijn jongeren gebaat bij iemand die coachend meeloopt. Hierbij kan worden geleerd van de ervaringen in andere velden, zoals bijvoorbeeld coaches van Vluchtelingenwerk, die vluchtelingen de eerste 1-2 jaar begeleiden naar zelfredzaamheid – waarbij de verantwoordelijkheid en regie altijd bij de cliënt blijft liggen.

Het is belangrijk om bij een coach of begeleider na te denken over de **keuze van de jongere zelf**: begeleiding gaat een stuk beter als een jongere vertrouwen heeft in en een klik heeft met haar begeleider. Net als in de buurtteams is keuzevrijheid het uitgangspunt.

Voorstel 2: Integreer Werk & Inkomen beter in de keten

Dit voorstel zorgt voor een betere aansluiting tussen de verschillende instanties waar jongeren mee te maken krijgen. Het zorgt dat jongeren die kwetsbaar zijn beter ondersteund worden als ze 18 jaar worden. Het voorstel

is zowel gericht op jongeren die al dak- of thuisloos zijn als op kwetsbare jongeren waarbij dak- en thuisloosheid een risico is.

Veel jongeren gaven in de gesprekken aan het eerste contact met Werk & Inkomen (vaak vanaf het 18e jaar) lastig te vinden. Er komen veel nieuwe zaken op hen af en de aansluiting, bijvoorbeeld voor jongeren afkomstig uit de jeugdzorg, is soms ingewikkeld. Dit beeld wordt bevestigd door het rapport “Met 18 jaar ben je (niet) volwassen” van de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹: Medewerkers van Werk en Inkomen geven in dit onderzoek aan niet op de hoogte te zijn van beleid of werkwijzen ten aanzien van continuïteit van zorg voor jongeren afkomstig uit jeugdhulp, of zorg aan jongeren die anderszins kwetsbaar zijn. **Op dit moment worden de oplossingen voor 18-/18+ problematiek nog te vaak als zorgproblemen gezien, terwijl juist inkomen vaak een cruciale factor in de oplossing is.**

Het is daarom van belang dat, binnen de gemeente, de **afdeling Werk & Inkomen veel meer integraal gaat werken met de afdelingen die gaan over Jeugd en WMO**. Dat gaat verder dan overleg – het gaat echt om het samen werken aan gezamenlijke opdrachten, met één opdrachtgever en één doel. Het samenwerken aan het in dit initiatiefvoorstel beschreven Plan van Aanpak en de pilot kan hier een start voor zijn. Het kan ook gaan over samenwerking aan toekomstplannen die met jongeren worden gemaakt door jeugdzorgorganisaties en door samen te werken aan werkwijzen voor W&I medewerkers die met jongeren werken (zie hiervoor bijvoorbeeld ook de voorstellen 10 en 14).

Voorstel 3: Zorg voor vaste aanspreekpunten bij de gemeente

Dit voorstel zorgt voor een betere afstemming van afspraken met en rond de betrokken jongeren, voor meer vertrouwen bij de jongeren in de gemeente en voor een beter begrip bij jongeren over wat er gebeurt en van ze wordt verwacht, waardoor er minder jongeren tussentijds ‘afhaken’. Het voorstel is zowel gericht op jongeren die al dak- of thuisloos zijn als op kwetsbare jongeren waarbij dak- en thuisloosheid een risico is.

Jongeren gaven in de gesprekken aan te worstelen met de **vele verschillende medewerkers waar ze binnen de gemeente mee te maken krijgen**. Ze vonden het lastig dat gemaakte afspraken niet altijd helder waren tussen verschillende medewerkers en afdelingen.

Zeker binnen één afdeling moet de gemeente daarom meer gebruik maken van vaste aanspreekpunten voor de jongere. Een jongere heeft nu bijvoorbeeld een vaste werkcoach, maar deze weet niets van de afspraken die de jongere maakt met haar/zijn collega over werken met behoud van inkomen. Leer van de ervaringen bij de buurtteams waar één plan en één gezicht de norm is. En kijk naar de ervaringen van het initiatievennetwerk, waar één aanspreekpunt initiatiefnemers verder helpt door de gemeentelijke organisatie en ervoor zorgt dat de benodigde afdelingen aan tafel komen. Waar regelgeving in de weg zit, moet gezocht worden naar creatieve oplossingen, zoals gezamenlijk met mensen van verschillende afdelingen en de jongere aan tafel gaan. Uiteindelijk moet **vermeden worden dat een jongere binnen één organisatie of afdeling over één vraagstuk met verschillende mensen moet overleggen**.

Voorstel 4: Leg afspraken vast

Dit voorstel zorgt dat jongeren én betrokken instanties een beter overzicht hebben over de gemaakte afspraken en dat jongeren ook meer eigenaar zijn van (het verloop van) deze afspraken. Het voorstel is gericht op jongeren die thuisloos zijn en al gebruik maken van opvang en/of begeleiding.

Ook voor de vele organisaties die betrokken zijn bij de jongere is het niet altijd eenvoudig **om zicht te houden op afspraken die gemaakt zijn binnen andere organisaties**. Dit bemoeilijkt onderlinge coördinatie.

Afspraken en coördinatie kunnen beter worden geborgd door bijvoorbeeld **beter (of anders) gebruik te maken van het registratiesysteem KRIS**. Op dit moment wordt dit op kleine schaal gedaan door hulpverleners van De Dijk, het Leger des Heils en BackUp. Op termijn zouden meer ketenpartners en de gemeente gemaakte afspraken met de jongere in het systeem vast kunnen leggen. Vanzelfsprekend **blijft de jongere, net als nu,**

¹ Alle genoemde rapporten zijn terug te vinden in de verantwoording in paragraaf 9

altijd zélf eigenaar van haar dossier en bepaalt zij ook wie er partner in het dossier mogen zijn. Als de jongere weigert een hulpverlener, partner of de gemeente toegang te geven tot haar dossier mag dit ook nooit een reden zijn om afspraken of zorg te weigeren.

Voorstel 5: Houd jongeren in beeld bij de juiste gemeente

Dit voorstel zorgt dat de zorg- of ondersteuningsbehoefte van jongeren al zo vroeg mogelijk in beeld is en dat de aansluiting voor begeleiding tussen de gemeente Utrecht en gemeenten in de regio wordt verbeterd. Het is gericht op kwetsbare jongeren waarbij dak- of thuisloosheid een risico is.

Jongeren die een jeugdzorginstelling of jeugddetentie-instelling verlaten moeten waar mogelijk **in beeld worden gebracht bij de gemeente waar ze gaan wonen**. Op dit moment zijn jongeren hier niet bekend en weet de gemeente dus ook niets over hun zorg- of ondersteuningsbehoefte. Het risico is dat deze kwetsbare jongeren op deze manier uit beeld raken. Voor die jongeren die daarvoor toestemming geven² moet het mogelijk zijn om de **gegevens automatisch over te dragen aan de nieuwe gemeente**. De gemeente Utrecht kan hierover afspraken maken met regiogemeenten en met jeugdzorgaanbieders.

In het Regioconvenant Uitstroom Maatschappelijke Opvang en Begeleid wonen is afgesproken dat de gemeente moet **garanderen dat de bijstandsuitkering van mensen die uitstromen uit de opvang vanaf de start goed is geregeld**. Voor jongeren (en overigens ook anderen) die in Utrecht gebruik maken van opvang maar in de regio gaan wonen is dit vaak problematisch. Ook hier kan de gemeente betere afspraken maken om de aansluiting te verbeteren.

2. Geschikte woningen

De beschikbaarheid van een passende woonruimte voor deze jongeren (veelal kamerbewoning) is van cruciaal belang. Op deze manier kunnen jongeren vanuit jeugdzorg door- of uitstromen en komen ze niet op straat of in een 24-uurs opvang terecht. **Veel jongeren kunnen, al dan niet met wat begeleiding, prima zelfstandig wonen, maar dan moet de ruimte er wel zijn**³.

Vanzelfsprekend is woonruimte niet alleen voor deze jongeren een probleem. De gemeente Utrecht en partners werken daarom hard aan oplossingen: in het Actieplan Sociale Huurwoningen (2016) worden 'kwetsbare jongvolwassenen' als bijzondere doelgroep beschreven, als ook de inzet voor een aantal specifieke locaties waar jongeren snel terecht kunnen. De Tussenvoorziening en het Leger des Heils zijn bovendien een taskforce gestart met de gemeente Utrecht om de komende tijd te werken aan de knelpunten in de uitstroom. Jongeren geven zelf aan dat ze voor veel bestaande woonruimte niet in aanmerking komen. Vaak is studeren een eis (kamerverhuurder SSH verhuurt bijna alleen aan studenten) en ligt de huurprijs voor reguliere kamers te hoog, vanwege hun lage inkomen (zie ook paragraaf 3). Dit geldt met name voor de groep van 18-21 jaar en is Het gebrek aan betaalbare woningen is ook een focuspunt van de genoemde taskforce.

Voorstel 6: Maak ruimte voor innovatieve woonprojecten met een korting op de huurprijs

Dit voorstel zorgt ervoor dat jongeren makkelijker aan een passende woning voor een passend budget komen en wordt voorkomen dat ze in (vaak veel duurdere) maatschappelijke opvang terecht komen - of onnodig in maatschappelijke opvang blijven. Het voorstel is zowel gericht op jongeren die al dak- of thuisloos zijn als op kwetsbare jongeren waarbij dak- en thuisloosheid een risico is.

Omdat inkomen voor veel jongeren een belemmerende factor is bij het vinden van passende woonruimte is het zinvol te kijken naar **innovatieve projecten die een korting op de huurprijs geven aan jongeren die meehelpen in de transformatie van het pand waar ze gaan wonen of die (vrijwilligers)werk in of rond het pand doen** (vergelijkbaar met de huisvesting in het Krachtstation in Kanaleneiland). Op die manier wordt niet alleen huisvesting bereikbaar, maar wordt ook een vorm van werk onderdeel van het leven van de jongere. Hoewel

² Dit is een belangrijke randvoorwaarde: met het oog op privacy kan dit alléén voor jongeren die dit ook zelf willen.

³ Zie ook de oproep van Stichting Zwerfjongeren voor betaalbare jongerenhuisvesting: <http://zwerfjongeren.nl/opinie-actie/veilige-woonplek-jongere/>

deze woonprojecten starten bij externe partners (zoals Socius Wonen) kan er met ketenpartners worden gekeken wat gedaan kan worden om deze in Utrecht verder te stimuleren.

Voorstel 7: Zorg voor huisvesting op maat

Dit voorstel zorgt ervoor dat jongeren makkelijker aan een passende woning voor een passend budget komen en wordt voorkomen dat ze in (vaak veel duurdere) maatschappelijke opvang terecht komen - of onnodig in maatschappelijke opvang blijven. Het voorstel is zowel gericht op jongeren die al dak- of thuisloos zijn als op kwetsbare jongeren waarbij dak- en thuisloosheid een risico is.

De laatste tijd is er (terecht) veel aandacht besteed aan huisvestingsprojecten op wat grotere schaal, waar op korte termijn veel jongeren terecht kunnen. Dit soort huisvesting is echter niet geschikt voor alle jongeren. In toekomstige plannen moet er daarom aandacht blijven voor **verschillende vormen van huisvesting**:

- Naast grootschalige huisvesting ook locaties voor jongeren die beter passen in een **kleinschaligere setting** (ook mogelijk in transformatiepanden).
- Naast aandacht voor kleinschaligheid blijft het goed in te zetten op 'Huisvesting op maat in een gezonde omgeving' (ook wel: **gestippeld wonen**) – breng kwetsbare jongeren samen met jongeren die werken en studeren. Het helpt hierbij als de betrokken partner(s) ervaring hebben met de selectie en begeleiding van verschillende jongeren die op een plek gaan samenwonen.
- Bij al deze vormen van maatwerk blijft het belangrijk aan **verwachtingsmanagement** te doen bij medebewoners en beheerders: (binnen bepaalde grenzen) hoort ook fouten maken bij zelfstandig wonen! Vanzelfsprekend moeten jongeren zelf ook toe zijn aan zelfstandig wonen.

'Toekomstige plannen' voor jongerenhuisvesting is bewust breed geformuleerd. Op de korte termijn is het goed om dit onderdeel te maken van **gesprekken met ontwikkelaars**. Op de langere termijn kan dit meer structureel: door het bijvoorbeeld op te nemen in tenders en prestatieafspraken.

Voorstel 8: Biedt ruimte en begeleiding om te oefenen met zelfstandig wonen

Dit voorstel zorgt ervoor dat jongeren de kans krijgen om eerst te oefenen met op eigen benen staan. Hierdoor wordt de kans op 'uitval' in een échte woning kleiner. Het voorstel is gericht op kwetsbare jongeren waarbij dak- of thuisloosheid een risico is.

Kwetsbare jongeren staan niet altijd vanzelf op eigen benen. Zoals we ook zien in paragraaf 4 ontbreekt het veel kwetsbare jongeren aan de vaardigheden om een eigen huishouden te voeren.

Een oplossing voor sommige jongeren zou kunnen zijn om te oefenen met zelfstandig wonen. Dit kan bijvoorbeeld in **tijdelijke oefenwoningen met speciale begeleiding**, gericht op jongeren die uitstromen uit het onderwijs die deze vaardigheden missen⁴. Ook voor jongeren met een Licht Verstandelijke Beperking is dit een mogelijkheid om uiteindelijk beter voorbereid zelfstandig te kunnen wonen. De gemeente kan, samen met partners, kijken of (tijdelijke) ruimte en bijbehorende begeleiding beschikbaar kan worden gemaakt. In eerste instantie kan dit op kleine schaal gebeuren om te kijken wat werkt.

3. Inkomen

Vanaf 18 jaar is iedereen zelf verantwoordelijk voor zijn inkomen. Jongeren hebben drie opties om inkomen te genereren: werk, studiefinanciering of een uitkering. Op werk en onderwijs gaat deze bijlage in volgende paragrafen verder in.

Voor een aanzienlijk deel van de jongeren is **inkomen een belangrijk knelpunt** bij het vinden van passende woonruimte en het zelfstandig inrichten van hun leven. Jongeren tussen de 18 en de 21 hebben een lager jeugdloon of een lager bijstandsinkomen, wat het betalen van huur en levensonderhoud nog lastiger maakt. Het zorgt ervoor dat, in bepaalde gevallen, jongeren (langer) in de maatschappelijke opvang blijven die met

⁴ Dit is dus anders dan kamertraining vanuit de Wet Langdurige Zorg voor jongeren die uit de jeugdzorg komen. Het gaat om een andere groep, met andere behoeften.

minimale begeleiding best zelfstandig kunnen wonen. Of dat organisaties worstelen met aanvragen voor opvang van jongeren die verder geen echte zorgvraag hebben.

Dit is geen onbekend probleem en de gemeente heeft daarom voor jongeren afhankelijk van een bijstandsuitkering een aantal regelingen in de inkomenssfeer **uitzonderingen 'op casusniveau'** mogelijk gemaakt, bijvoorbeeld waar het gaat over een te laag inkomen voor woonruimte of waar het gaat om de kostendelersnorm. Daarnaast zijn er een aantal relatief nieuwe regelingen, zoals de proef met huurkorting voor inwoners met een U-pas.

Specifiek op het kruispunt van wonen en inkomen is de eerder beschreven taskforce bezig (zie ook paragraaf 2) die kijkt naar de financiële problematiek rond de uitstroom uit de maatschappelijke opvang. Deze taskforce is in december klaar met de uitvoering van haar werk rond deze knelpunten en zal onder meer ook kijken naar de **regelruimte rondom het inkomen/uitkering van jongvolwassenen van 18 t/m 20 jaar**. De uitkomsten van dit onderzoek kunnen worden meegenomen in het te ontwikkelen Plan van Aanpak.

Ook wordt er op dit moment gekeken naar oplossingen voor de problematische grote schulden waarmee sommige jongeren worstelen⁵. Deze worden niet opgenomen in het recent gestarte schuldenfonds (dat zich richt op kleinere schulden), maar samen met partners uit de stad wordt ook hier gezocht naar oplossingen.

Voorstel 9: Regelruimte en regelingen bekend maken

Dit voorstel zorgt dat jongeren (al dan niet samen met hun ouders) beter gebruik kunnen maken van de regelingen die er al zijn. Ze krijgen daarom meer duidelijkheid over hun inkomen en soms (zo nodig) ook daadwerkelijk meer inkomen. Het voorstel is gericht op kwetsbare jongeren waarbij dak- of thuisloosheid een risico is.

Het is fijn dat er regelingen voor inkomen bestaan en dat er ruimte op casusniveau wordt gegeven om maatwerk te leveren. In de praktijk lijkt het er echter op dat er nog **veel informatie onbekend is of dat informatie waar ouders, jongeren en hulpverleners vanuit gaan niet klopt**. Hierdoor wordt er niet in alle relevante gevallen gebruik gemaakt van de beschikbare mogelijkheden. Organisaties geven aan dat zij zelf, of hun collega's, nog lang niet altijd op de hoogte zijn van wat er kan en wannéér wat kan. Onder jongeren, hun ouders én professionals in zowel zorg, begeleiding en onderwijs, is veel onbegrip over de gevolgen van bijvoorbeeld de **kostendelersnorm** en hoe onvermijdelijk deze zijn.

Het **in kaart brengen van waar wel en waar geen gebruik wordt gemaakt van de bestaande regelingen** en het in kaart brengen van wat professionals, ouders en jongeren eventueel tegenhoudt bij het aanspraak maken van deze regelingen is een stap in de goede richting. Op basis van deze gegevens kan worden gekeken hoe de bekendheid met bepaalde regelingen kan worden vergroot en hoe professionals daadwerkelijk de ruimte kunnen pakken die er is.

Voorstel 10: Breng problemen rond zoek- en wachtperiode in kaart

Dit voorstel zorgt dat er voor jongeren die afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering geen onnodig (groot) financieel 'gat' ontstaat. Dit gat leidt met name tot problemen bij jongeren die zelfstandig gaan wonen. Het voorstel is zowel gericht op jongeren die thuisloos zijn, die kunnen uitstromen uit een instelling of die vanuit een andere situatie zelfstandig gaan wonen, als op kwetsbare jongeren voor wie dak- of thuisloosheid een risico is.

Veel jongeren geven aan in de knel te komen door de **zoekperiode⁶ en de daaropvolgende administratieve behandeling voor het krijgen van een bijstandsuitkering**. Daarnaast gaat er vaak tijd overheen voor de administratie is verwerkt en de uitkering daadwerkelijk wordt uitgekeerd. Als gevolg hiervan zitten jongeren soms enkele maanden zonder inkomen, wat weer gevolgen heeft voor levensonderhoud en woonruimte.

⁵ In de brief 'Fonds jongvolwassenen met schulden' staat dat er in Utrecht ongeveer 80 (bekende) jongvolwassenen zijn met een schuld van meer dan 12.000EUR

⁶ Jongeren worden geacht 4 weken naar werk te zoeken voor ze een uitkering kunnen aanvragen.

Om het bovenstaande te vermijden zijn verschillende oplossingen mogelijk. Voor kwetsbare jongeren die rond hun 18^e vanuit school uitstromen wordt in Utrecht vaak **al op het 17^e jaar een aanvraag** voor een bijstandsuitkering gedaan, waardoor zij niet hoeven te wachten. Voor jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg zou waar nodig hetzelfde moeten gebeuren – de gemeente kan dit aankaarten bij de aanbieders waar dit nog niet het geval is. Voor anderen is soms een voorschot mogelijk, maar het risico hierbij is dat terugbetalen van dit voorschot later alleen maar grotere problemen geeft. In de gemeente Leiden stuurt de afdeling Werk & Inkomen jongeren van 17,5 jaar uit de doelgroep een brief om zich te melden.

Om dit knelpunt structureel op te lossen is het **in kaart brengen hoe lang de periode tussen aanvraag en het ontvangen van het eerste bijstandsbedrag** een belangrijke stap. Neem hierin mee waar eventuele knelpunten liggen en of er, bij gemeente, partnerorganisaties, ouders of de jongeren zelf meer kan worden gedaan om deze periode zonder inkomen zo kort mogelijk te houden.

Rond de aanvraag van de bijstandsuitkering in andere gemeenten is ook specifieke afstemming gewenst – deze is beschreven onder Voorstel 5.

4. Begeleiding naar zelfredzaamheid

Een belangrijke factor in het dakloos of thuisloos worden van jongeren is dat ze vaak **slecht zijn voorbereid op een leven waarin ze zichzelf moeten redden**. Veel van de jongeren waar 'Jongeren onder Dak' (dit initiatiefvoorstel) over gaat hebben niet zozeer een hele grote zorgvraag. Waar het misgaat is dat ze nooit geleerd hebben zelf hun financiën te regelen, te kijken wat contracten inhouden, een zorgverzekering af te sluiten of meer in het algemeen een huishouden te voeren. Daarnaast hebben ze in veel gevallen ook geen (betrouwbaar) netwerk waar ze op terug kunnen vallen. Juist voor deze jongeren is 'het systeem' waar ze mee te maken krijgen behoorlijk ondoorgrondelijk: de **afstand tot de gemeente en zelfs tot sommige hulpverleners wordt vaak ervaren als heel groot**.

Voorstel 11: Pas communicatie aan

Dit voorstel zorgt dat jongeren beter geïnformeerd zijn over hun situatie, de regelingen waar ze mee te maken hebben, wat er van ze verwacht wordt en op welke zaken ze recht hebben. Hierdoor is de kans op 'afhaken' kleiner. Het voorstel is gericht op zowel jongeren die dak- of thuisloos zijn en op kwetsbare jongeren voor wie dak- en thuisloosheid een risico is.

Veel jongeren gaven aan **moeite te hebben met de manier van communiceren van de gemeente**. Zo worden brieven met daarin essentiële informatie vaak maar matig begrepen en ook aan loketten is het voor jongeren niet altijd onmiddellijk duidelijk wat er van ze wordt verwacht.

De gemeente moet daarom op alle afdelingen die met jongeren te maken hebben zorgen voor **brieven, visuele en mondelinge communicatie die aansluit bij het niveau en de leefwereld van deze jongeren**. In de nieuwe indicatoren toegankelijkheid wordt hier in brieven van de afdeling Werk en Inkomen al op ingezet⁷ en ook het project Dat Kan Beter⁸ sluit aan bij deze vraag – het lijkt daarom logisch dat hierbij in het te ontwikkelen Plan van Aanpak wordt aangesloten – en dan niet alleen bij brieven en online, maar ook bij mondelinge communicatie.

Voorstel 12: Licht jongeren (beter) voor

Dit voorstel zorgt dat jongeren op tijd worden voorbereid voor de veranderingen na hun 18^e jaar. Doordat ze eerder en betere informatie hebben over wat het betekent om op eigen benen te staan worden grotere problemen op de langere duur voorkomen. Het voorstel richt zich op kwetsbare jongeren voor wie dak- en thuisloosheid een risico is.

⁷ Zie de Voorjaarsnota 2017, pagina 69: https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/bestuur-en-organisatie/college-van-b-en-w/begroting_en_verantwoording/voorjaarsnota/2017-voorjaarsnota_2017.pdf

⁸ Dat Kan Beter: <https://www.utrecht.nl/contact/melding-klacht-bezwaar/dat-kan-beter/>

Alle jongeren, maar zeker kwetsbare jongeren, zouden beter **op de hoogte moeten zijn wat het inhoudt om na je 18e jaar op eigen benen te staan**. Op dit moment wordt van jeugdzorgaanbieders verwacht dat ze, voor wie dit nodig is, ruim voor het 18e jaar een plan maken voor de tijd daarna. Zoals eerder aangegeven komen echter niet alle jongeren die het risico lopen op dak- en thuisloosheid uit de jeugdzorg. Daardoor mist een grote groep de boot.

U2Bheard is recent gestart met het geven van **voorlichting op scholen** met extra aandacht voor precies deze zaken. Sommige Nederlandse gemeenten organiseren voor alle jongeren die 18 jaar worden een informatiebijeenkomst (of liever nog: een laagdrempelige informele bijeenkomst) om hen voor te lichten over de praktische en juridische gevolgen van 18 jaar worden⁹. Bekijken welke informatie er ontbreekt bij welke groepen en op welke manier voorlichting (liefst door jongeren zelf bijvoorbeeld via U2Bheard, Stichting GOUD en vergelijkbare organisaties) een bijdrage kan leveren in het meer zelfredzaam maken van jongeren lost veel van bovenstaande knelpunten op. **Voorlichting hoeft niet altijd talig te zijn**: wellicht kan het betrekken van bijvoorbeeld STUT theater de informatie nog breder toegankelijk maken.

Bij dit soort voorlichting is het van belang ook ouders en scholen (bijvoorbeeld ROCs, VSOs en praktijkonderwijs) te betrekken. **Ook scholen en ouders zijn vaak beperkt op de hoogte van veranderingen, rechten en plichten na het 18e jaar** en spelen een belangrijke rol in het vergroten van de kennis van jongeren.

Voorstel 13: Stimuleer kennisontwikkeling en -deling over diversiteit

Dit voorstel zorgt dat de afstand tot hulpverlening voor jongeren wordt verkleind en dat de kennis van 'wat werkt' onder professionals wordt vergroot. Op deze wijze kunnen jongeren effectiever geholpen worden. Het voorstel is gericht op zowel jongeren die al dak- of thuisloos zijn en kwetsbare jongeren voor wie dak- en thuisloosheid een risico is.

Sommige jongeren ervaren een nog grotere afstand tot hulpverlening en begeleiding – bijvoorbeeld door hun **achtergrond, beperking, genderidentiteit of seksuele oriëntatie**. Iedere jongere heeft echter het recht op passende begeleiding. Een aantal partners in de stad besteden expliciet aandacht aan bijvoorbeeld jongeren met een licht verstandelijke beperking of met een andere culturele achtergrond. Movisie verricht op het ogenblik in opdracht van de gemeente Amsterdam onderzoek naar de problematiek van LHBTI-jongeren die dak- of thuisloos zijn¹⁰.

De gemeente Utrecht zou moeten inzetten op **uitwisseling en ontwikkeling van kennis met partners en andere gemeenten, op het gebied van diversiteit (in brede zin) onder dak- en thuisloze jongeren**. Door meer bewustzijn onder professionals houden we voor alle jongeren de drempel zo laag mogelijk.

Voorstel 14: Geef speciale aandacht aan LVB jongeren

Dit voorstel zorgt dat er specifieke aandacht komt voor de behoeften van jongeren met een licht verstandelijke beperking (en anderen die om welke reden dan ook iets meer tijd nodig hebben). Door beter in te spelen op hun behoeften kunnen grotere problemen worden voorkomen. Dit voorstel is gericht op zowel jongeren die al dak- of thuisloos zijn en kwetsbare jongeren voor wie dak- en thuisloosheid een risico is.

Relatief veel licht verstandelijk beperkte jongeren (LVB) zijn dak- of thuisloos of lopen het risico dit te worden. Veel van de regelingen en brieven zijn moeilijk te begrijpen en deze groep heeft meer moeite met plannen en het maken van afspraken. Iets dat wel van ze wordt verwacht. **Jongeren met LVB zijn voor lang niet alle professionals makkelijk 'herkenbaar'**, waardoor ze vaak op dezelfde manier worden aangesproken als anderen. Ze hebben bovendien vaak geen zorgvraag, maar missen de nodige levensvaardigheden. Daarnaast speelt nog dat, waar jongeren in jeugdzorg of GGZ vaak wel in beeld zijn, veel LVB jongeren uitstromen uit het onderwijs zonder een diagnose of ondersteuning. Door deze ondersteuning te bieden kunnen LVB jongeren in veel gevallen alsnog goed meedraaien.

⁹ http://www.sociaalteam.nu/nieuws/20/2016/02/18_jaar_en_dan_leer_alles_over_wat_je_moet_regelen

¹⁰ <https://www.movisie.nl/persbericht/persbericht-amsterdam-doet-onderzoek-naar-dak-thuisloze-lhbtj-jongeren>

In de raadsbrief over 18-/18+ wordt specifiek aandacht besteed aan ondersteuning van LVB jongeren bij zelfstandig wonen (bijvoorbeeld door het buurtteam). Die inzet is zeker zinnig, maar omdat zoveel LVB jongeren buiten beeld blijven missen veel jongeren de benodigde inzet. **Er is meer kennis van en ruimte voor LVB nodig waar deze jongeren dat nodig hebben.**

Veel huisartsen, organisaties die werken met verstandelijk beperkten en het buurtteam sociaal werken op dit moment al met een standaard **screeningsinstrument voor vroegsignalering van LVB** (SCIL¹¹). Het gebruik van deze, of een soortgelijke tool kan ook op andere plekken waar veel kwetsbare jongeren komen handvatten bieden om jongeren de juiste ondersteuning te bieden. De gemeente kan hierover met alle partners in gesprek gaan en ook binnen de eigen organisatie kijken waar dit instrument kan helpen.

Specifiek valt hier te denken aan het team Jongeren van Werk & Inkomen. In het recente rapport van de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden zorgen uitgesproken over het gebrek aan kennis over deze doelgroep bij de gemeentelijke afdelingen verantwoordelijk voor Werk en Inkomen. Door **medewerkers van Werk & Inkomen te trainen** in hoe ze LVB kunnen herkennen, hoe hiermee om te gaan en het team waar nodig meer ruimte (en tijd!) te bieden tijdens afspraken met deze jongeren, kan beter worden ingespeeld op de behoeften van deze doelgroep.

5. Stage of werk

Een stage of werk is niet alleen een manier om een opleiding af te maken of een inkomen te verdienen – het is voor veel mensen, ook kwetsbare jongeren, een manier om méé te doen. Veel kwetsbare jongeren hebben wel extra struikelblokken in de zoektocht naar werk, bijvoorbeeld door **gebrek aan startkwalificatie of doordat ze een strafblad hebben**.

Voorstel 15: Neem de VOG als struikelblok weg

Dit voorstel kan ervoor zorgen dat meer van jongeren een VOG aanvragen (en wellicht ook krijgen). Hierdoor hebben ze meer kans op (vrijwilligers)werk, een afgeronde opleiding en een inkomen. Het voorstel is gericht op zowel jongeren die dak- of thuisloos zijn als kwetsbare jongeren die het risico lopen dit te worden. Maar vanzelfsprekend is het zinnig voor een bredere groep mensen die (denken) een VOG nodig te hebben voor het krijgen van een baan of stage.

Een belangrijk struikelblok dat jongeren zelf aangeven in het vinden van een stage of (vrijwilligers)werk is de Verklaring Omtrent Gedrag (VOG). Mensen met een strafblad kunnen vaak lastiger een (bepaalde) VOG krijgen¹². In de gesprekken rond dit initiatiefvoorstel kwam het ook met de jongeren regelmatig op: zij gaven aan vaak **niet eens te beginnen aan een aanvraag van een VOG** omdat zij (terecht of onterecht) denken dat zij deze toch niet zullen krijgen. Bovendien zijn er aan de aanvraag kosten verbonden – ook als VOG uiteindelijk wordt afgewezen¹³. Voor sommige beroepen is de VOG verplicht en in gevallen waar personeel omgaat met vertrouwelijke gegevens, kwetsbare personen, geld of goederen is het zinvol dat bedrijven bepaalde risico's kunnen verminderen. Tegelijk blijft het van belang dat ook jongeren die in het verleden een misstap hebben begaan een eerlijke (tweede) kans krijgen op een stage of (vrijwilligers)werk. Mogelijkheden om de VOG als struikelblok weg te nemen liggen in een verbeterde communicatie en voorlichting, in als gemeente het goede voorbeeld geven en in gesprekken met werkgevers.

Veel jongeren hebben onterecht het idee dat de kans op een VOG definitief verkeken is als ze eenmaal een strafbaar feit hebben begaan. De regels voor afgifte van een VOG hangen af van de leeftijd waarop een strafbaar feit is begaan, van welk strafbaar feit is begaan, van de staf en van de baan waarop wordt

¹¹ <http://www.hogrefe.nl/klinische-diagnostiek/producten-single/scil-screener-voor-intelligentie-en-licht-verstandelijke-beperking.html>

¹² Een VOG kan geweigerd worden indien de recidive van het strafbare feit een risico voor de maatschappij oplevert of wanneer het strafbare feit direct te maken heeft met het doel waarvoor de VOG wordt aangevraagd.

¹³ <https://pki.utrecht.nl/Loket/prodcat/products/getProductDetailsAction.do?id=647>

gesolliciteerd. **Het is dus niet zo dat iedere overtreding leidt tot een VOG-afwijzing.** Er is meer mogelijk dan jongeren en hulpverleners denken.

De gemeente kan meer doen om de **communicatie over de VOG richting jongeren, hulpverleners en scholen** te verbeteren. Dit kan onder meer door gebruik te maken van de landelijke campagne 'Wat de VOG?'¹⁴. Deze kan worden benoemd in relevante informatiematerialen van de gemeente en gekeken kan worden hoe deze ook op scholen kan worden gedeeld. Specifiek voor (jeugd)professionals lijkt het goed het voorbeeld van de gemeente Amsterdam te volgen, waar door de Dienst Justis voorlichtingen zijn gegeven aan intermediairs en waar een pilot draait om jongeren te ondersteunen bij de VOG aanvraag.

Naast voorlichting kan de gemeente **zelf het goede voorbeeld geven** door alleen een VOG te verlangen van nieuwe medewerkers indien strikt noodzakelijk. Bij het verstrekken van screeningsformulieren kan aan jongeren actief voorlichting worden gegeven over kansen en bezwaarmogelijkheden bij het aanvragen van het VOG, over hoe er wordt beoordeeld (het beoordelingskader) en wat jongeren zelf kunnen doen om hun beoordeling positief te beïnvloeden (bijvoorbeeld door uit te leggen welke ontwikkeling ze hebben heeft doorgemaakt sinds het plegen van het strafbare feit of door de omstandigheden rond het strafbare feit uit te leggen). De gemeente Amsterdam heeft op dit punt specifiek haar P&O-beleid aangepast.

Tenslotte is het van belang **in gesprek te gaan met werkgevers en opleidingen in de Utrechtse arbeidsmarktregio**. Er kan gekeken worden naar het op realistische wijze beperken van het aantal VOG-eisen bij relevante functies. Hiermee kunnen gezamenlijk de kansen van kwetsbare jongeren op de arbeidsmarkt worden vergroot. Vanzelfsprekend blijft het al dan niet vragen om een VOG de verantwoordelijkheid van de werkgever, maar het Werkgeversservicepunt zou onder meer in gesprek kunnen gaan over het aantal screeningsvelden dat werkgevers vaak invullen – die niet altijd relevant zijn voor de betreffende functie¹⁵. Daarnaast zou het mooi zijn te kijken of een aantal werkgevers op dit vlak een soort 'ambassadeursfunctie' zouden kunnen vervullen.

Voorstel 16: Neem behoeftes kwetsbare jongeren mee in het Actieplan Jeugdwerkeloosheid

Dit voorstel zorgt dat meer jongeren een kans op werk en een inkomen krijgen. Het is gericht op kwetsbare jongeren die het risico lopen op dak- en thuisloosheid.

In 2017 stopt de regionale extra inzet op jeugdwerkeloosheid. In 2015 en 2016 zijn er middels dit plan bijna 1100 jongeren in kwetsbare posities begeleid naar werk. De **behoeftes van deze kwetsbare jongeren moeten specifiek mee worden genomen in de evaluatie en de plannen** voor het vervolg van de bestrijding van jeugdwerkeloosheid.

6. Onderwijs

Hoewel voor veel van de jongeren die meepraatten over de ontwikkeling van dit initiatiefvoorstel hun onderwijs alweer enige tijd achter ze lag, werd school vaak genoemd als een belangrijke factor. In negatieve zin – omdat veel kwetsbare jongeren school verlaten zonder startkwalificatie – en soms omdat school helpt: bij het signaleren van de eerste problemen en bij het vinden van oplossingen. In de regio Utrecht zijn er afspraken gemaakt rondom kwetsbare jongeren in het onderwijs. Deze plannen kunnen beter verbonden worden aan de andere plannen rond zorg, inkomen en wonen van kwetsbare jongeren.

Voorstel 17: Betrek onderwijspartners

Dit voorstel zorgt dat scholen en gemeente beter samenwerken om te voorkomen dat jongeren uitvallen, te zorgen en dat eventuele zorgvragen eerder worden gezien en opgepakt. Het voorstel is gericht op kwetsbare jongeren waarbij dak- en thuisloosheid een risico is.

Het is opvallend dat **het onderwijsveld in veel van de plannen die de laatste tijd zijn ontwikkeld rond kwetsbare jongeren zo weinig wordt meegenomen**. ROCs, VSOs, praktijk scholen en leerplichtambtenaren worden nu vaak betrokken in de uitvoering van beleid. Er valt er veel winst te halen door ze te betrekken bij

¹⁴ <https://watdevog.nl>

¹⁵ Zie ook het voorbeeld uit Amsterdam: <https://wspgrootamsterdam.nl/2016/09/verklaring-omtrent-gedrag-vog/>

het máken van het beleid (te beginnen bij het Plan van Aanpak waar dit initiatiefvoorstel om verzoekt). Dit kan specifiek bij het nog beter gebruik maken van de signalerende rol van leerkrachten en leerplichtambtenaren en van het ontwikkelen van mogelijkheden voor jongeren om ook later nog een (vorm van een) startkwalificatie te behalen.

Het beter betrekken van scholen is (nog) relevanter geworden sinds gemeenten in 2015 verantwoordelijk werden voor de ondersteuning van jongeren. Regionale opleidingen (ROCs en praktijkscholen) hadden in het verleden te maken met één regionale partner op het gebied van bijvoorbeeld jeugdhulp. **Sinds de decentralisaties hebben veel van deze scholen nu te maken met een veelheid aan gemeenten**, met elk hun beleid, ambtenaren en regelingen. De gemeente moet daarom beter met (met name) (entreeopleidingen) ROCs, VSOs en Praktijkscholen samenwerken op dit onderwerp en **scholen tijdig en gedegen voorlichten over onderwerpen die hen en hun leerlingen aangaan**.

7. Maatschappelijke opvang

Naast inzet op zelfredzaamheid en het verbeteren van de mogelijkheden voor jongeren om zelfstandig te wonen blijft er ook aandacht nodig voor plekken in de maatschappelijke opvang voor deze groep. In 2016 is extra geld uitgetrokken voor het creëren van 150 extra plekken in de maatschappelijke opvang (ambulant en 24-uurs), waaronder ook extra plekken voor jongeren.

De komende jaren verandert er heel wat in de maatschappelijke opvang: de adviezen van de VNG commissie over de toekomst van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (“Van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis”) zullen worden geïmplementeerd. Dat wil zeggen dat er **in de toekomst meer wordt ingezet op kleinschalige beschermde woonplekken in de wijk**. In Utrecht worden deze plekken zowel benut als opvangmogelijkheid bij dakloosheid en als preventieve time-out plek.

Voorstel 18: Zorg voor een specifieke aanpak voor jongvolwassenen

Dit voorstel zorgt voor meer duidelijkheid over de behoeften en mogelijkheden voor specifieke vormen van opvang voor jongvolwassenen. Door verschillende soorten opvang te creëren is maatwerk mogelijk voor zowel kwetsbare jongeren als thuisloze jongeren die vanuit andere plekken in de keten uitstromen en voor dakloze jongeren die een tijdelijke plek nodig hebben.

De nieuwe visie op maatschappelijke opvang biedt ook voor dak- en thuisloze jongeren mogelijkheden. Zo is terugkeer naar een zelfstandig bestaan na een periode in een ‘Beschermd thuis’ wellicht laagdrempeliger dan nu het geval is. Dat neemt niet weg dat de specifieke knelpunten en de specifieke keten van dak- en thuisloze jongeren ook in de toekomst vraagt om een specifieke aanpak – maar daarvoor zullen we wel **meer duidelijkheid moeten krijgen over waar nog ‘gaten’ zitten in opvang en bekostiging**.

Op dit moment zien we dat er door landelijk beleid vaak nog van deze gaten vallen: groepen jongeren worden ‘te licht bevonden’ voor 24-uurs begeleiding. In andere gevallen is er voor jongeren geen adequate vorm van opvang mogelijk en is het enige alternatief de ‘volwassen’ (nacht)opvang. Dit is iets dat, parallel aan de Regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang die nu in voorbereiding is nader moet worden uitgezocht: aan welke vormen van opvang is behoefte¹⁶, in welke mate en waar zitten de (financiële) knelpunten?

Uiteindelijk moet maatwerk, net als voor volwassenen, mogelijk zijn: een kortdurende ‘pitstop’ om dakloosheid te voorkomen of een wat langer durende crisisopvang om toe te werken naar een stabiele woonplek – voor álle jongeren die dat nodig hebben, ongeacht hun problematiek.

¹⁶ In de “Toekomst Daklozenopvang” (zie bronnen) wordt al kort gesproken over aparte, kleinschalige 24-uurs opvang voor korte tijd gericht op jongvolwassenen.

8. Financiën

Het initiatiefvoorstel verzoekt het college een Plan van Aanpak voor het voorkomen van dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen en voor het versterken van de gezamenlijke aanpak van dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen in Utrecht voor te leggen aan de gemeenteraad. Uitwerking van deze aanpak met verschillende partijen vergt een tijd en coördinatie die de scope van dit initiatiefvoorstel te boven gaat. In het uiteindelijke Plan van Aanpak zal, waar relevant, moeten worden aangegeven waaruit de aanpak wordt gedekt.

De bovenstaande losse voorstellen betreffen veelal voorstellen die te maken hebben met verbeterde afstemming en communicatie, een andere manier van werken of samenwerken. Deze voorstellen zijn uiteraard niet gratis, maar de gemaakte kosten maken normaal gesproken deel uit van reguliere organisatiekosten. De weinige voorstellen die wellicht andere, initiële kosten met zich meebrengen dienen nader te worden uitgewerkt – de kosten zullen afhangen van de gekozen aanpak en zullen ook niet in alle gevallen op conto van de gemeente Utrecht komen.

Het lijkt verstandig om naast de uiteindelijke kosten, in het Plan van Aanpak ook een schatting te maken van de besparingen die door dit plan (op verschillende beleidsterreinen) worden gerealiseerd.

9. Verantwoording

Voor dit initiatiefvoorstel hebben is gebruik gemaakt van verschillende bronnen, waaronder veel beleidsstukken van de gemeente Utrecht. Vanzelfsprekend zijn de belangrijkste knelpunten en oplossingen niet achter een bureau verzonnen. We zijn daarom de volgende personen en organisaties bijzonder dankbaar voor hun hulp, ideeën en suggesties – zowel in de verkennende fase als daarna:

- [U2Bheard](#) - Bea van Doorn (coördinator), Sander Schevelier en Linda Zengerink (stagiairs), Marvin de Vos, Malaaz Dafalla, Stefan Noordijk, Fatima Doudouh, Juanita Semper (vrijwilligers)
- [Leger des Heils](#) - Yvonne Meijer (manager Jeugd & Opvoedhulp)
- [De Dijk/Youké](#) - Ton van Rijswijk (teamhoofd Youké)
- [BackUp](#) - Hassan Slassi en Tom Wigbold
- [Inaya zorg](#) - Kim Jung Im Koomans (directeur/bestuurder)
- [De Tussenvoorziening](#) - Guusta van der Zwaart (clustermanager opvang) en Elles van der Gaag (trajectregisseur)
- [Stichting Zwerfjongeren](#) - Hella Masuger (directeur) en Marleen van der Kolk (programmamanager)
- [Buurteam Zuilen](#) – Isabell Boesveld (buurtondernemer buurtteam Zuilen)

Papieren bronnen:

Gemeente Utrecht:

[Regionale overeenkomst over jongeren in kwetsbare posities](#)

[Actieplan Jeugdwerkeloosheid](#)

[Monitor Daklozenopvang 2016](#)

[Raadsbrief Regioconvenant Maatschappelijke opvang en beschermd wonen](#)

[Raadsbrief Actieplan Jeugdwerkeloosheid 2017](#)

[Uitvoeringsagenda Zorg voor Jeugd 2017](#)

[Actieplan sociale woningbouw 2016](#)

[Commissiebrief 18 -/18+](#)

[Raadsbrief Bevorderen uitstroom Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen door aanpak financiële problematiek \(2017\)](#)

[Raadsbrief Toekomst van de Daklozenopvang \(2017\)](#)

Andere documenten, onderzoeken, artikelen en plannen:

[Elke jongere telt \(Gemeente Rotterdam\)](#)

[Plan van Aanpak Zwerfjongeren \(Gemeente Amsterdam\)](#)

[Kamerbrief over ondersteuning van kwetsbare jongeren](#)

[Het roer om! Inspiratiemagazine Stichting Zwerfjongeren](#)

[Rapport Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid: Met 18 jaar ben je \(niet\) volwassen](#)

Artikelen De Correspondent over Stichting Zwerfjongeren: [deel 1](#) en [deel 2](#)

[Artikel Volkskrant "Drie maanden in een tentje"](#)

[Onderzoek naar aanpak 18- / 18+ in andere landen](#)

[Van Beschermd wonen naar Beschermd Thuis \(Commissie Toekomst Beschermd wonen\)](#)

[Bestuurlijke reactie op Raadsinitiatief "Geef Jongeren een nieuwe Kans" gemeente Amsterdam](#)